

Bekijk het van beide kanten

Rechtszaak over Nederlands-Indië

Het is belangrijk dat leerlingen om kunnen gaan met het begrip standplaatsgebondenheid en dat ze begrijpen dat dat meespeelt in de visie die je hebt over bepaalde onderwerpen. Bij deze opdracht gaan de leerlingen actief met dat gegeven aan de slag, want ze zijn namelijk zowel officier van justitie als advocaat van de verdachte. Ze bekijken de zaak dus van beide kanten en komen daarna tot een uitspraak.

Lisa Oskamp is
redacteur van Kleio.

Wat?

Leerlingen maken een rechtszaak van een onderwerp uit de geschiedenis van de (koloniale) relatie tussen Nederland en Nederlands-Indië of Indonesië. Ze doen onderzoek en wijzen een verdachte aan. Vervolgens presenteren zij het verhaal vanuit de aanklager (de officier van justitie) en de advocaat van de verdachte. Uiteindelijk komen de leerlingen tot een gefundeerde uitspraak.

Voor wie?

Voor deze opdracht moeten de leerlingen uitvoerig onderzoek doen naar een onderwerp en dit vervolgens vanuit twee kanten belichten. De opdracht die hier beschreven is, is uitgevoerd in vwo 5 en komt in de bovenbouw van het vwo het meest tot zijn recht, maar in aangepaste vorm is dit type opdracht ook te

gebruiken voor andere niveaus en andere leerlagen. Op mijn school behandelen we het onderwerp 'De koloniale relatie tussen Nederland en Nederlands-Indië/Indonesië' in vwo 5 en sluit deze opdracht dus precies aan bij de lessen. Het is echter ook mogelijk om de opdracht als los project te doen.

Hoe werkt het?

U kunt de volledige opdracht en het bijbehorende nakijsformat vinden op de website van *Kleio*. Omdat deze opdracht best groot is en omdat het goed is als de leerlingen overleggen, werken ze in groepjes van drie. Elke groep moet zich verdiepen in het onderwerp door zich in te lezen en door betrouwbare bronnen te verzamelen. Bij deze opdracht gaat de eerste strafzaak over Coen en de Banda-eilanden, de laatste

over de Molukse kwestie. Daartussen zitten verschillende andere gebeurtenissen. De leerlingen moeten voor hun strafzaak zelf een verdachte aanwijzen en een beargumenteerd stuk schrijven waarin duidelijk wordt waarvan deze persoon verdacht wordt en welk bewijsmateriaal daarvoor is. Ook de andere kant van het verhaal komt aan bod, want de leerlingen schrijven tevens een stuk waarin het verhaal van de verdachte naar voren komt met bewijsmateriaal dat het tegendeel laat zien. Tot slot maken de leerlingen op basis van deze twee kanten een afweging en komen tot een uitspraak. Om de leerlingen op een zo diepgaand mogelijk niveau over het onderwerp te laten nadenken zijn er bij elke strafzaak ook een aantal

specifieke kwesties waar ze op in moeten gaan. Zo moet de groep die de Java-oorlog behandelt bijvoorbeeld uitzoeken in hoeverre de Nederlandse overheid schuld heeft aan het uitbarsten van de Java-oorlog. Ook moeten ze vertellen of de Nederlandse overheid schuldig is aan het hoge dodental en of de arrestatie van Diponegoro rechtsgeldig is.

Ervaring van de leerlingen

Deze opdracht kan het beste uitgevoerd worden als de leerlingen al een beetje overzicht hebben over het totale onderwerp. De meeste vwo 5-leerlingen waren goed te spreken over deze opdracht. Jochem Talsma kreeg meer inzicht door de vergelijking te maken. 'Je moet beide kanten vergelijken. Wie heeft het slechte gedaan? Door deze opdracht staat het in perspectief.' Zijn groepsgenoot Joshua Osomade geeft aan dat de moeilijkheidsgraad prima was en hij vond de opdracht leuk om te doen. Julia Klaver vond de opdracht eerst wel wat onduidelijk. 'We hebben nog nooit eerder een rechtszaak opgesteld. Maar uiteindelijk werd het cultuurstelsel duidelijker, omdat we het van twee kanten hebben bekeken.' Er waren meer leerlingen die bij deze opdracht wat op gang geholpen moesten worden. Het is daarom raadzaam om in het traject van uitleg naar deadline een paar momenten in te bouwen om eens met de leerlingen na te gaan waar ze staan en waar ze tegenaan lopen. Noura Khattouti vult aan dat ze van het zoeken naar bronnen en het checken van de betrouwbaarheid geleerd heeft. Misschien wil ze rechten gaan studeren, maar dat idee had ze al voordat ze deze opdracht ging maken. ■

Deze opdracht is ontwikkeld en ter beschikking gesteld door Ronald Sturris. Het materiaal bij deze les is te vinden op www.vgnkleio.nl.

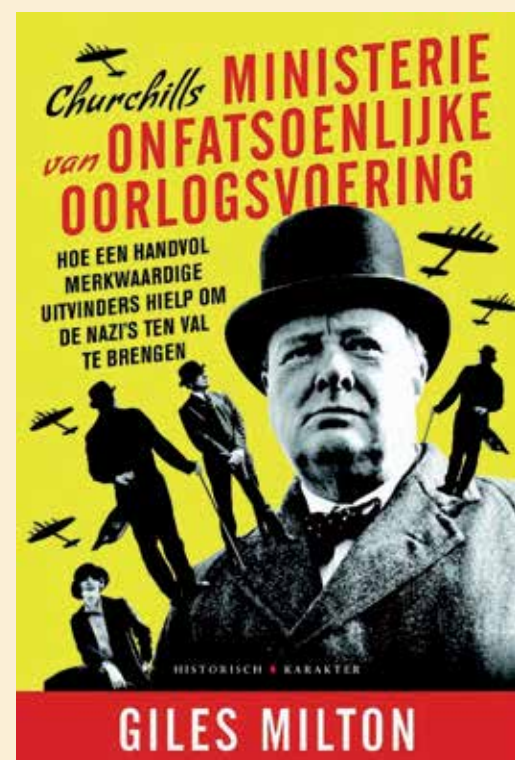
Britse guerrilla op het continent

Vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog verkeerde het Britse leger in een belabberde staat. Het krachtsverschil met Duitsland zou nog groter worden, toen Hitler in de winter van 1938 een onmiddellijke uitbreiding van de *Kriegsmarine* aankondigde met acht vliegdekschepen, zesentwintig slagschepen, meer dan veertig kruisers en tweehonderdvijftig U-boten. Uiteraard kon Groot-Brittannië niet afwachtend aanzien dat de Duitsers hun militaire macht nog verder zouden vergroten, ook al zouden de Britten de wapenachterstand onmogelijk op stel en sprong kunnen inhalen. Om het machtsverschil toch enigszins te compenseren, werd er naar een goedkope en slimme oplossing gezocht. Zo vond in 1939 de oprichting plaats van een ultrageheime organisatie, *Section D* (de 'D' stond voor *destruction*), die, mocht het tot een gewapend conflict komen, met een streng geselecteerde en goed opgeleide groep militairen de aanzet zou geven tot een guerrilla op het continent. De twee leiders waren Colin Gubbins en Millis Jefferis. De eerste hield zich vooral bezig met de werving van leden, het schrijven van een guerrillahandboek (dat er nog niet was!) en het voorbereiden van de diverse operaties. De tweede legde zich in het bijzonder toe op de bewapening en de doeltreffendheid van explosieven. Hij was een genie in algebra, die met behulp van de meest ingewikkelde formules vrijwel elk mechanisch probleem kon oplossen. Zij werden verder bijgestaan door allerlei figuren, ook van buiten het leger, van wie de een zich nog excentrieker gedroeg dan de ander.

Een prototype was de ontwerper en producent van futuristische caravans, Cecil Clarke, die zich binnen de groep profileerde als bedenker van geavanceerde bommen. Een staaltje technisch vernuft, heel goedkoop (zes pond

per stuk) en met een verwoestend effect zou zijn *limpetmijn* worden, een magnetische mijn in een dichtgelaste schaal met een slagpin, die verpakt in een condoom onder water op spanning werd gehouden door een oplosbaar anijsballetje. Ook de voor de vijand fatale *castrator* (een bom die onder toiletbrillen werd geplakt) en de *spigot gun* (een antitankwapen), die gedurende de oorlog massaal zouden worden ingezet, waren ontsproten aan zijn creatieve geest.

De organisatie, die later in verschillende afdelingen zou worden opgesplitst en de overkoepelende naam SOE kreeg (*Special Operations Executive*), heeft een aantal ongekende successen geboekt. In Pessac in het zuidwesten van Frankrijk bijvoorbeeld bracht een team een groot trafostation tot ontploffing. Doordat de zes transformatoren onder meer de stroom leverden aan ►

Churchills ministerie van onfatsoenlijke oorlogsvoering. Hoe een handvol merkwaardige uitvinders hielp om de nazi's ten val te brengen. *Giles Milton* (Karakter, Amsterdam 2018), 368 blz., €23,99